

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta: Ettepanek: nõukogu raamotsus teabevahetuse kohta vastavalt kättesaadavuse põhimõttele (KOM (2005) 490 lõplik)

(2006/C 116/04)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 286,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artiklit 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta,

võttes arvesse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta) artikli 28 lõikega 2 esitatud taotlust arvamuse esitamiseks,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATAVAD MÄRKUSED

1. Komisjon edastas 12. oktoobri 2005. aasta kirjaga Euroopa Andmekaitseinspektorile ettepaneku nõukogu raamotsuse kohta, millega käsitletakse teabevahetust vastavalt kättesaadavuse põhimõttele. Euroopa Andmekaitseinspektor tõlgendab kirja kui taotlust, et andmekaitseinspektor edastaks ühenduse institutsioonidele ja organitele määruse nr 45/2001/EÜ artikli 28 lõike 2 kohaselt oma arvamuse. Euroopa andmekaitseinspektor leiab, et raamotsuse preambul tuleks osutada käesolevale arvamusele.

2. Käesoleva arvamuse iseloomu tuleb mõista II osas kirjeldatud kontekstis. Vastavalt II osas osutatule ei ole kaugeltki kindel, et käesoleva ettepaneku — või ettepanekus kättesaadavuse põhimõttele kohaldatava lähenemisviisi — lõpptulemuseks on õigusakti vastuvõtmine. Arvestatav hulk liikmesriike pooldab muid lähenemisviise.

3. Samas on ilmne, et õiguskaitsealase teabe liidusese kättesaadavuse või laiemalt sellise teabe vahetamise küsimus on liikmesriikides — nii nõukogu raames kui väljaspool seda — ning Euroopa Parlamendis aktuaalne.

4. Sama ilmne on ka, et nimetatud küsimus on äärmiselt asjakohane isikuandmete kaitse seisukohalt, mida illustreerib ka käesolev arvamus. Andmekaitseinspektor meenutab, et komisjon esitas käesoleva ettepaneku tihedas seoses ettepanekuga, mis käsitleb nõukogu raamotsust kriminaalasjades seotud politsei- ja õigusala koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta, mille kohta andmekaitseinspektor esitas arvamuse 19. detsembril 2005.

5. Andmekaitseinspektor kasutab võimalust ja esitab käesolevas arvamuses mõningaid üldiseid ja põhjapanevaid seisukohti õiguskaitsealase teabe vahetamise kohta ning selle küsimuse reguleerimist käsitlevate lähenemisviiside kohta. Käesolevat arvamust esitades loodab andmekaitseinspektor tagada andmekaitset arvestava lähenemisviisi nõuetekohase arvessevõtmise eespool nimetatud küsimust käsitlevates tulevastes aruteludes.

6. Andmekaitseinspektoriga võib täiendavalt konsulteerida pärast käesolevat ettepanekut ning muid sellega seotud ettepanekuid puudutava seadusandliku protsessi asjakohaseid arenguid.

II. ETTEPANEKU KONTEKST

7. Kättesaadavuse põhimõte on lisatud Haagi programmi kui uus oluline õiguspõhimõte. See tähendab, et kuritegevuse vastases võitluses vajalik teave peaks liikuma takistusteta üle ELi sisepiiride. Käesoleva ettepaneku eesmärk on rakendada nimetatud põhimõte siduva õigusakti raames.

8. Politsei käsutuses oleva teabe vahetus erinevate riikide vahel on nii ELi raames kui väljaspool seda seadusandjate hulgas populaarne teema. Hiljuti kõitsid andmekaitseinspektori tähelepanu järgmised algatused.

9. Esiteks tegi Rootsi 4. juunil 2004 ettepaneku Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälitusteabe vahetamise lihtsustamist käsitleva raamotsuse kohta. Oma 1. detsembri 2005. aasta istungil jõudis nõukogu kokkuleppele seda ettepanekut puudutava üldise lähenemisviisi suhtes.
10. Teiseks sõlmisid seitse liikmesriiki 27. mail 2005. aastal Prümis (Saksamaa) konventsiooni piiriülese koostöö tõhustamiseks eelkõige seoses terrorismivastase võitluse, piiriülese kuritegevuse ja ebaseadusliku sisserändega. Sellega kehtestatakse muu hulgas meetmed DNAd ja sõrmejälgi puudutava teabe vahetuse tõhustamiseks. Konventsiooniga võivad liituda kõik Euroopa Liidu liikmesriigid. Lepingualiste eesmärk on liita konventsiooni sätted Euroopa Liidu õigusraamistikuga.
11. Kolmandaks soodustavad õiguskaitsealase teabe liidusisest kättesaadavust täiendavalt muud õigusaktid, nagu näiteks teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) käsitlevad ettepanekud, juurdepääsu viisainfosüsteemile (VIS) käsitlev ettepanek ning ettepanek raamotsuse kohta, mis käsitleb karistusregistri väljavõtetest pärineva teabe liikmesriikidevahelise vahetuse korraldust ja sisu. Sellega seoses on kasulik mainida ka komisjoni 25. novembril 2005 väljastatud teatist justiits- ja siseküsimuste Euroopa andmebaaside parandatud tõhususe, tugevdatud koostalitlusvõime ja koostoime kohta.
12. Kuna kõik nimetatud algatused on juba tehtud, ei tohiks käesolevat raamotsuse ettepanekut kättesaadavuse kohta vaadelda eraldi seisvana, vaid arvesse tuleks võtta ka teised õiguskaitsealase teabe vahetamist käsitlevad lähenemisviisid. See on eriti oluline, arvestades nõukogus hetkel valitsevat tendentsi eelistada käesolevas ettepanekus komisjoni poolt soovitatud üldinsele lähenemisviisile teisi läheneemisviise, mis käsitlevad teabe vahetamist ning kättesaadavuse mõistet. On võimalik, et ettepaneku käesolevat teksti nõukogus isegi ei arutata.
13. Lisaks sellele on käesolev ettepanek tihedalt seotud ettepanekuga isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse kohta. Käesolevat arvamust tuleb tõlgendada seoses põhjalikuma arvamusega eespool nimetatud raamotsuse kohta.
14. Oma arvamuses isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse ettepaneku kohta rõhutas andmekaitseinspektor piisava andmekaitse olulisust, mis peab paratamatult kaasnema kättesaadavust käsitleva õigusakti vastuvõtmisega. Andmekaitseinspektori arvates ei tohi sellist õigusakti vastu võtta ilma andmekaitset käsitlevate hädavajalike kaitsemeetmeteta.
15. Andmekaitseinspektor on sarnasel seisukohal seoses õiguskaitsealase teabe liidusisest liikuvust soodustavate muude õigusaktide vastuvõtmisega. Andmekaitseinspektor tervitab seega asjaolu, et nõukogu ja Euroopa Parlament peavad eespool nimetatud isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse ettepanekut esmatähtsaks.

III. KÄTTESAADAVUSE PÕHIMÕTE KUI SELLINE

16. Kättesaadavuse põhimõte on iseenesest lihtne põhimõte. Liikmesriigi teatud ametiasutustele kättesaadav teave tuleb edastada ka teiste liikmesriikide vastavatele ametiasutustele. Liikmesriikide ametiasutuste vahel tuleb teavet vahetada nii kiiresti ja lihtsalt kui võimalik ning soovitatavalt vahetut sidusjuurdepääsu võimaldades.
17. Keskkond, milles kättesaadavuse põhimõtet tuleb rakendada, põhjustab raskusi:
- Liikmesriikide politsei ja kohtusüsteemi heterogeenne korraldus ning erinevad kontrollimehhanismid.
 - Kättesaadavuse põhimõte puudutab erinevat liiki (tundlikku) teavet (nagu DNA või sõrmejäljed).
 - Pädevad asutused kasutavad asjakohasele teabele juurdepääsuks erinevaid viise ja seda isegi liikmesriikide piires.
 - Raske on tagada, et teisest liikmesriigist pärinevat teavet õigesti tõlgendatakse, arvestades keeleerinevusi ning tehnoloogiliste süsteemide (koostalitlusvõime) ja õigusüsteemide erinevusi.
 - Kättesaadavuse põhimõte tuleb lülitada õiguskaitsealase teabe riikidevahelist vahetamist käsitlevate kehtivate õigusnormide ulatuslikku rägastikku.
18. Keerulisest keskkonnast hoolimata ollakse üldiselt seisukohal, et nimetatud põhimõte ei saa toimida iseenesest. Täiendavad meetmed on vajalikud tagamaks, et teavet on tõepoolest võimalik leida ja sellele juurde pääseda. Igal juhul peaksid sellised meetmed võimaldama õiguskaitseasutustel kergemini teada saada, kas teise riigi õiguskaitseasutused omavad asjakohast teavet ning kust seda asjakohast teavet saada. Sellised täiendavad meetmed võivad seisneda liidest, mis võimaldavad vahetut juurdepääsu teise liikmesriigi kasutuses olevatele kõikidele või konkreetsetele andmetele. Sel põhjusel võeti kättesaadavust käsitleva raamotsuse ettepanekus kasutusele viiteandmed — konkreetsed andmed, mis on piiriüleselt vahetult kättesaadavad.

19. Üldiselt peaks kättesaadavuse põhimõtte hõlbustama teabe liikumist liikmesriikide vahel. Sisepiirid kaotatakse ning liikmesriigid peavad võimaldama, et nende politseiasutuste kasutuses olev teave muutuks järk-järgult kättesaadavaks muudele ametiasutustele. Liikmesriigid kaotavad oma pädevuse kontrollida teabe liikumist, mille tulemusel ei ole riiklikud õigusaktid enam piisavad selleks, et teavet nõuete kohaselt kaitsta.
20. Sel põhjusel tulebki ettepanekus pöörata erilist tähelepanu isikuandmete kaitsele. Esiteks tuleb teise liikmesriigi ametiasutustele edastada teavet, mis on tavapäraselt salajane ja hästi kaitstud. Teiseks tuleb süsteemi käivitamiseks määrata kindlaks viiteandmed ning teha need kättesaadavaks teiste liikmesriikide ametiasutustele. Kättesaadavuse põhimõtte rakendamisel toodetakse seega rohkem andmeid, kui hetkel kättesaadav on.

IV. PÕHIELEMENDID

Kättesaadavuse põhimõtte kohaldamisala

21. Esiteks on oluline määrata kindlaks, millist liiki teabe suhtes kättesaadavuse põhimõtet kohaldatakse. Põhimõtte kohaldamisala on üldjoontes määratletud ettepaneku artiklis 2 koostoimes artikli 1 lõikega 1 ja artikli 3 punktiga a. Põhimõtet kohaldatakse teabe suhtes, mis on:
- olemasolev teave;
 - loetletud II lisas, milles määratletakse kuus teabeliiki;
 - kättesaadav pädevatele asutustele.
- Tegemist on kättesaadavuse põhimõtte kohaldamisala kolme põhielemendiga, mis on esitatud komisjoni ettepanekus. Põhimõtte kohaldamisala on täiendavalt täpsustatud artiklis 2. Artikli 2 lõike 1 kohaselt piirdub kättesaadavuse põhimõtte kohaldamine etapiga, mis eelneb menetlemisele kohtus, kusjuures artikli 2 lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatakse mõned konkreetsemad piirangud.
22. Ettepaneku tagajärgede mõistmiseks on vajalik eespool nimetatud kolme põhielemendi sügavam analüüs. Põhimõtte kohaldamisala kaks esimest elementi on iseenesest suhteliselt selgesti mõistetavad. Artikli 2 lõikes 2 täpsustatakse "olemasoleva teabe" määratlust, märkides, et raamotsuses ei nähta ette teabe kogumise või säilitamise kohustust, mille ainuke eesmärk on teha teave kättesaadavaks, kusjuures II lisas esitatud loetelu ei saa tõlgendada teisiti. Täiendavalt tuleb selgitada kolmandat põhielementi eraldi ja koostoimes ülejäänud kahe elemendiga.
23. Ettepanekus ei täpsustata, kas "kättesaadav teave" koosneb üksnes teabest, mis on juba pädevate asutuste kontrolli all või kas see sisaldab ka teavet, millele pädevatel asutustel on võimalus juurde pääseda. Andmekaitseinspektori arvates võib aga ettepanekut tõlgendada selliselt, et see sisaldab mõlemat liiki teavet.
24. Kui artikli 2 lõige 2 näib viitavat kitsamale kohaldamisalale, täpsustades, et raamotsus "ei too kaasa mingit [...] teabe kogumise või säilitamise kohustust, mille ainuke eesmärk on teha teave kättesaadavaks", siis artikli 3 punkt a võimaldab laiemat tõlgendust, sätestades, et mõiste "teave" viitab "II lisas loetletud olemasolevale teabele".
25. II lisas nimetatakse vähemalt kahte liiki andmeid, mis on tavaliselt muude ametiasutuste kui politsei kasutuses. Esimesse kategooriasse kuulub teave sõidukite registreerimise kohta. Paljudes liikmesriikides ei vastuta seda teavet sisaldavate andmebaaside eest õiguskaitseasutused, kuigi need asutused kasutavad neid andmebaase regulaarselt. Kas sellist liiki teave peaks kuuluma "kättesaadava teabe" alla, mida artikli 1 kohaselt edastatakse teiste liikmesriikide vastavatele pädevatele asutustele? II lisas loetletud andmete teine kategooria sisaldab telefoninumbreid ning muid sideandmeid: kas neid andmeid tuleks pidada "kättesaadavateks" isegi, kui need ei ole mitte pädevate asutuste, vaid eraettevõtete kasutuses?
26. Lisaks sellele toetatakse ettepaneku muude sätetega ning eelkõige ettepaneku artikli 3 punktiga d ja artikli 4 lõike 1 punktiga c seisukohta, et "määratud asutused" ning isegi "määratud osapooled" võivad omada kontrolli teabe üle, mis on "pädevatele asutustele kättesaadav". Ettepaneku tekstist tuleneb samuti, et liikmesriigi "pädev asutus" on Euroopa Liidu lepingu artikli 29 esimese taandega hõlmatud asutus, kusjuures mis tahes siseriiklik asutus võib olla "määratud asutus".
27. Andmekaitseinspektori arvates tõstatuvad järgmised küsimused seoses kättesaadavuse põhimõtte kohaldamisega teabele, mille eest vastutavad määratud asutused ja määratud osapooled:
- Kas artikli 30 lõike 1 punktis b sätestatakse piisav õiguslik alus, arvestades seda, et teabe peavad kättesaadavaks tegema määratud asutused ja määratud osapooled ning teave pärineb andmebaasidest, mis ei kuulu kolmanda samba raamesse?
 - Kas isikuandmete kaitset käsitlev raamotsus kuulub kohaldamisele, nagu on eeldatud näiteks ettepaneku artiklis 8?
 - Kui ei, siis kas andmete töötlemine on kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ kohaste kohustustega?

28. Sellise laiaulatusliku põhimõtte nagu "kättesaadavuse põhimõte" kohaldamine/rakendamine eeldab, et kättesaadavaks loetavad andmed oleksid selgelt ja täpselt määratletud. Seetõttu soovib andmekaitseinspektor:

- Täpsustada põhimõtte kohaldamisala.
- Esimese variandina kohaldada kättesaadavuse põhimõtet ainult teabele, mis on pädevate asutuste kontrolli all.
- Teise variandina tagada laiema kohaldamisala puhul piisavad meetmed isikuandmete kaitseks. Arvesse tuleb võtta eespool toodud punktis 27 tõstatatud küsimused.

Muud kohaldamisalaga seotud küsimused

29. Ettepaneku artikli 2 lõike 1 kohaselt kohaldatakse raamotust teabe töötlemise suhtes enne kohtumenetluse alustamist. Selle kohaldamisala on kitsam kui isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse ettepanek, mida kohaldatakse täiel määral kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö suhtes.

30. Andmekaitseinspektori arvates ei tähenda see piirang siiski seda, et nimetatud ettepanekut kohaldatakse ainult politseikoostöö puhul. Ettepanekut võidakse kohaldada ka kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö suhtes, kuna paljudes liikmesriikides on enne kohtumenetluse alustamist kriminaalmenetlused õigusasutuste pädevuses. Samas aga näib asjaolu, et nimetatud ettepanek põhineb üksnes Euroopa Liidu lepingu artikli 30 lõike 1 punktil b, viitavat sellele, et ettepanekut kohaldatakse ainult politseikoostööle. Sellekohane täpsustus oleks teretulnud.

31. Käesolevat ettepanekut kohaldatakse Europolile edastatava teabe suhtes, samas kui isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse ettepaneku kohaldamisalast on jäetud välja isikuandmete töötlemine Europoli poolt. Andmekaitseinspektor soovib teabevahetusel Europoliga piirduda ainult Europoli enda vajadustega, nagu on mainitud Europoli konventsiooni artiklis 2 ning selle lisas. Lisaks sellele tuleks arvesse võtta Europoliga andmete vahetamisel kehtivaid üksikasjalikke eeskirju, mis on juba sätestatud mitmetes nõukogu õigusaktides.

Uusi isikuandmeid sisaldavaid andmebaase ei looda

32. Ettepanekus lähtutakse sellest, et uusi isikuandmeid sisaldavaid andmebaase ei looda. Selles suhtes on artikli 2 lõike 2

ühemõtteline — ssellega ei kehtestata mingit teabe kogumise või säilitamise kohustust, mille ainuke eesmärk on teha teave kättesaadavaks. Andmekaitse seisukohalt on see ettepaneku oluline ja positiivne element. Andmekaitseinspektor meenutab oma arvamust direktiivi kohta, mis käsitleb üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamise seoses töödeldud andmete säilitamist⁽¹⁾ ning milles ta rõhutas, et õiguslikud kohustused, mille tulemusel tekivad ulatuslikud andmebaasid, on andmesubjekti seisukohalt riskantsed muu hulgas seadusevastase kasutamise ohu tõttu.

33. Samas:

- on oluline tagada, et ettepanekuga ei soodustataks andmebaaside tingimusteta sidumist ning seega andmebaaside võrgustiku tekkimist, mille üle on raske järelevalvet teostada.

- moodustab ettepaneku artikkel 10, millega tagatakse sidusjuurdepääs viiteandmetele, eespool nimetatud lähtekohast erandi. Viiteandmed võivad sisaldada isikuandmeid või vähemalt paljastada nende olemasolu.

Vahetu ja kaudne juurdepääs teabele

34. Ettepanekus nähakse ette nii vahetu kui kaudne juurdepääs teabele. Ettepaneku artiklis 9 sätestatakse vahetu sidusjuurdepääs andmebaasides sisalduvale teabele, millele vastavatel riiklikel asutustel on vahetu sidusjuurdepääs. Artikliga 10 nähakse ette kaudne juurdepääs. Teiste liikmesriikide vastavad pädevad asutused ja Europol saavad esitada siduspäringuid teabe viiteandmete kohta, millele ei ole sidusjuurdepääsu. Kui viiteandmete kohta esitatud päringule leidub vastavus, võib asjaomane asutus esitada teabenõude ja saata selle määratud asutusele, et saada viiteandmetega kindlaks määratud teavet.

35. Vahetu juurdepääsu tulemusel ei teki uusi andmebaase, kuid see eeldab liikmesriikide samaväärsete pädevate süsteemide andmebaaside vahelist koostöövõimet. Lisaks sellele laiendab vahetu juurdepääs paratamatult olemasolevate andmebaaside kasutust, andes liikmesriikide kõikide pädevate asutuste kasutusse vahendi, mis seni oli üksnes riiklike pädevate asutuste kasutuses. Vahetu juurdepääs tähendab automaatselt, et suuremal arvul isikutel on juurdepääs andmebaasile ning seega suureneb ka väärkasutuse oht.

⁽¹⁾ 26. septembri 2005. aasta arvamus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (mis käsitleb üldkasutatavate elektroonilise side teenuste osutamise seoses töödeldud andmete säilitamist ning millega muudetakse direktiivi 2002/58/EÜ) ettepaneku kohta (KOM (2005) 438 lõplik).

36. Kui teise liikmesriigi pädev asutus omab vahetut juurdepääsu teabele, ei oma päritoluliikmesriigi määratud asutused kontrolli juurdepääsu ega andmete edasise kasutuse üle. Ettepanekuga sätestatud vahetust juurdepääsust tulenevaid selliseid tagajärgi silmas pidades tuleb võtta asjakohaseid meetmeid, kuna:

- see näib muutvat kehtetuks määratud asutuste volitused keelduda teabe edastamisest (artikli 14 kohaselt).
- selles kontekstis tõstatuvad küsimused seoses vastutusega andmete täpsuse ning ajakohastamise eest pärast seda, kui nendele on võimaldatud juurdepääs. Kuidas saab päritoluliikmesriigi määratud asutus tagada andmete pideva ajakohastatuse?
- mitte ainult määratud asutus ei ole enam võimeline täitma oma andmekaitseaduse kohaseid kohustusi, vaid ka päritoluliikmesriigi riiklik andmekaitse järelevalveasutus ei saa enam kontrollida kohustuste täitmist, sest teiste liikmesriikide õiguskaitseasutused ei kuulu tema pädevusse.
- need küsimused on veelgi tõsisemad siis, kui andmebaasidele omavad juurdepääsu määratud asutused ja osapooled, mis ei ole õiguskaitseasutused (vt käesoleva arvamuse punktid 25-28).

Sellised vahetust juurdepääsust tulenevad tagajärjed on oluliseks põhjuseks, miks käesoleva ettepaneku vastuvõtmise tingimuseks peaks olema isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse vastuvõtmine. Lahenduseta jääb aga järgmine küsimus: raske on ette kujutada, kuidas määratud asutused saaksid keelduda teabe edastamisest artikli 14 alusel.

37. Mis puudutab kaudset juurdepääsu viiteandmete kaudu, mis annavad teavet kokkulangevuse/mittekokkulangevuse alusel, siis see ei ole uus nähtus. Sellel põhimõttel toimivad sellised Euroopa suuremahulised infosüsteemid nagu Schengeni infosüsteem. Viiteandmete süsteemi loomise eelis on, et see võimaldab päritoluliikmesriikidel politsei andmebaasidest teabevahetust kontrollida. Kui viiteandmete põhjal tehtud päringule leidub vastavus, võib nõude esitanud asutus väljastada asjaomase andmesubjekti kohta teabepäringu. Nõude saanud asutus saab teabenõuet nõuetekohaselt hinnata.

38. Samas oleks vaja viia läbi nõuetekohane analüüs, sest viiteandmete süsteemi loomine valdkondades, kus peale Euroopa suuremahuliste infosüsteemide seni selliseid

süsteeme pole olnud, võib andmesubjekti seisukohast uusi riske tekitada. Andmekaitseinspektor rõhutab, et kuigi viiteandmed ei sisalda andmesubjekti kohta palju teavet, võivad viiteandmete vaatamise tulemused olla väga delikaatsed. Selle tulemusel võib selguda, et isik on seoses kuriteoga politsei andmebaasi sisestatud.

39. Seetõttu on äärmiselt oluline, et Euroopa seadusandja sätestaks piisavad eeskirjad vähemalt viiteandmete loomise, viiteandmete kataloogide haldamise ning viiteandmetele juurdepääsu piisava korraldamise kohta. Andmekaitseinspektori arvates ei ole ettepanek selles osas rahuldav. Sellega seoses teeb andmekaitseinspektor kolm tähelepanekut:

- Viiteandmete määratlus on ebaselge. Selgusetuks jääb, kas viiteandmeid vaadeldakse kui metaandmeid, esmasid võtmeandmeid või kui mõlemaid? Viiteandmete mõiste vajab täpsustamist, sest sellel on otsene mõju andmekaitse tasemele ning nõutavatele kaitsemeetmetele.
- Ettepanekus tuleks täpsustada riiklike kontaktpunktide osa seoses viiteandmetega. Riiklike kontaktpunktide kaasamine võib osutuda vajalikuks eelkõige juhtudel, kui viiteandmete tõlgendamine eeldab eriteadmisi, näiteks sõrmejälgede võrdlemise puhul.
- Ettepaneku kohaselt võetakse viiteandmete loomiseks vajalikud eeskirjad vastu rakendusaktidega kooskõlas artiklis 19 ettenähtud komiteemenetlusega. Kuigi rakenduseeskirjad võivad osutuda vajalikuks, peaksid viiteandmete loomiseks vajalikud põhireeglid olema sätestatud raamotsuses endas.

Õigusasutuste eelnev luba

40. Teabevahetus ei takista liikmesriike, milles nõutakse õigusasutuste eelnevat luba, edastada teavet nõude esitanud asutusele, kui see teave allub nõude saanud liikmesriigis kohtulikule kontrollile. See on oluline, kuna politsei volitusi isikuandmete vahetamisel käsitleva uuringu⁽¹⁾ kohaselt ei ole kõikides liikmesriikides politseil iseseisvat juurdepääsu andmetele Andmekaitseinspektori arvates ei tohiks kättesaadavuse põhimõtte õõnestada siseriiklike õigusaktide kohast kohustust saada teabe jaoks eelnev luba või vähemalt kehtestada kõikides liikmesriikides kohaldatavad erieeskirjad, mis käsitlevad selliseid andmete liike, mille jaoks tuleb eelnevat luba taotleda.

⁽¹⁾ Vastused küsimustikule raamotsuse (Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälitusteabe vahetamise lihtsustamine, eelkõige raskete õiguserikkumiste, sealhulgas terroriaktide, korral (nõukogu dok nr 5815/1/05)) kohta.

41. Seda kohustust tuleks tõlgendada koostoimes isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse ettepaneku artikli 11 lõikega 2, milles sätestatakse samuti, et edastaval liikmesriigil on õigus avaldada oma arvamust andmete edasise kasutamise kohta liikmesriigis, millele andmed on edastatud. Andmekaitseinspektor märgib selle põhimõtte olulisust, mis on vajalik tagamaks, et andmete kättesaadavus ei põhjustaks möödahiilimist isikuandmete edasist kasutamist käsitlevatest piiravatest siseriiklikest õigusaktidest.

piiratud. Ettepanekut ei tohiks võtta vastu ilma, et isikuandmete kaitset käsitlev raamotsus oleks vastu võetud.

Lõppmärkus

42. Eespool toodud põhielemendid eeldavad andmekaitse kõrget taset. Erilist tähelepanu tuleks pöörata eesmärgi piiramise ja edasise töötlemise põhimõtete tagamisele ning vaadatud teabe täpsusele ning usaldusväärsusele (vt andmekaitseinspektori arvamus isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse kohta, IV osa punktid 2 ja 6).

V. MUUD LÄHENEMISVIISID

Rootsi ettepanek

43. Rootsi ettepanekus ei piirdata teatud liiki teabega, vaid selles käsitletakse igasugust teavet ja jälitusteavet, isegi teavet ja jälitusteavet, mis on muude kui pädevate õiguskaitseasutuste käsutuses. Ettepanekus edendatakse koostööd, kehtestades teabenõuetele vastamise tähtsajad ning kaotades erinevused liikmesriigi sisese ja piiriülese teabevahetuse vahel. Selles ei nähta ette lisameetmeid, mis tagaksid tõhusa juurdepääsu teabele. Seetõttu on mõistetav, et komisjon ei pidanud Rootsi ettepanekut piisavaks teabe kättesaadavust tagavaks vahendiks⁽¹⁾.

44. Rootsi ettepanekus sisalduva lähenemisviisiga seoses võib andmekaitse seisukohalt teha järgmisi tähelepanekuid:

— Tervitatav on asjaolu, et ettepanekus piirdatakse rangelt olemasolevate andmete töötlemisega ega viidata ei uute andmebaaside ega isegi viiteandmete loomisele.

— Siiski ei ole "viiteandmete" puudumine tingimata positiivne. Viiteandmed võivad soodustada sihipäraseid ja seega vähem sekkuvaid tundlike andmete uuringuid. Nad võimaldavad ka nõuete paremat filtreerimist ja paremat järelevalvet.

— Igal juhul oleks ettepaneku tulemuseks isikuandmete piiriülese vahetamise suurenemine, mis seaks ohtu isikuandmete kaitse muu hulgas seetõttu, et liikmesriikide pädevus andmevahetuse kontrollimisel oleks

Prümi konventsioon

45. Prümi konventsioonis lähenetakse kättesaadavuse põhimõtte rakendamisele teisiti. Kui raamotsuse käesolevas ettepanekus kasutatakse üldist lähenemisviisi — mitte sätestades erieskirju konkreetset liiki teabe vahetamiseks, vaid sätestades igat liiki teabe vahetamisele kohaldatavad eeskirjad tingimusel, et need on loetletud II lisas (vt käesoleva arvamus punktide 21–28) — siis Prümi konventsiooni lähenemisviisi on järk-järguline.

46. Seda lähenemisviisi nimetatakse vahel "andmetele valdkonniti lähenemise viisiks". Seda lähenemisviisi kohaldatakse konkreetset liiki teabele (DNA, sõrmejäljed, andmed sõiduki registreerimise kohta) ning selle raames sätestatakse kohustus võtta arvesse andmete eripära. Konventsioonis sätestatakse kohustus avada DNA analüüsifailid ja hoida need alles kuritegude uurimise eesmärgil. Sarnane kohustus kehtib sõrmejälgede kohta. Teiste liikmesriikide kontaktpunktile tuleb anda vahetu juurdepääs andmetele sõiduki registreerimise kohta.

47. Prümi konventsioonis kasutatava lähenemisviisi kohta võib teha kolme liiki tähelepanekuid.

48. Esiteks on iseenesest mõistetav, et andmekaitseinspektor ei toeta nimetatud konventsiooni sõlmimisele eelnevat protsessi, mis leidis aset väljaspool Euroopa Liidu raamistikku ja seega ilma komisjoni sisulise sekkumiseta. Lisaks sellele tähendab see, et puudub Euroopa Parlamendi poolne demokraatlik kontroll ja Euroopa Kohtu poolne kohtulik kontroll ning seega ei ole piisavalt tagatud kõikide (avalike) huvide võrdne tasakaalustatus. See puudutab ka andmekaitset. Teisisõnu ei ole Euroopa Liidu institutsioonidel võimalust enne süsteemi loomist hinnata valitud meetmete mõju isikuandmete kaitsele.

49. Teiseks on ilmne, et Prümi konventsiooni mõningad elemendid on andmesubjekti seisukohalt palju sekkuvadam kui kättesaadavust käsitleva raamotsuse ettepanek. Konventsiooni tulemusena luuakse paratamatult uusi andmebaase, mis iseenesest kujutab endast riski isikuandmete kaitsele. Uute andmebaaside loomise vajadust ja proportsionaalsust tuleks tõestada. Ette tuleks näha piisavad meetmed isikuandmete kaitseks.

⁽¹⁾ Vt komisjoni töödokument, mis on lisatud nõukogu raamotsusele teabevahetuse kohta vastavalt kättesaadavuse põhimõttele, SEK 2005 (1270), 12.10.2005.

Andmete valdkonniti lähenemise viis

50. Kolmandaks, nagu ka eespool mainitud, kasutatakse konventsioonis andmete valdkonniti lähenemise viisi. Eespool viitas andmekaitseinspektor probleemidele ja määramatusele, mis on seotud keskkonnaga, milles kättesaadavuse põhimõtet rakendada tuleb. Sellistes tingimustes on andmekaitseinspektori arvates soovitatav mitte luua kõiki andmeid hõlmavat süsteemi, vaid alustada ettevaatlikumalt ühte liiki andmetega ning jälgida, mil määral kättesaadavuse põhimõtte tegelikkuses õiguskaitset toetada suudab ja millised on konkreetsed ohud isikuandmete kaitse seisukohalt. Nende kogemuste põhjal võiks süsteemi laiendada teistele andmeliikidele ja/või seda tõhustamise eesmärgil muuta.
51. Selline andmete valdkonniti lähenemise viis oleks ka paremini vastavuses proportsionaalsuse põhimõtte nõuetega. Andmekaitseinspektori arvates võiks õiguskaitse eesmärgil toimuva piiriülese andmevahetuse tõhustamise vajadus õigustada ELi tasandil õigusakti vastuvõtmist, kuid et olla proportsionaalne, peab õigusakt olema sobiv selleks, et täita oma eesmärki, mille saab aga paremini määratleda pärast mõningast praktilist kogemust. Lisaks sellele ei tohiks õigusakt andmesubjektile ebaproportsionaalset kahju tekitada. Teabevahetus ei tohiks puudutada rohkem andmete liike kui rangelt vajalik, kusjuures sätestatud peaks olema anonüümse andmevahetuse võimalus ning teabevahetus peaks toimuma andmekaitse rangeid eeskirju järgides.
52. Lisaks sellele võiks andmekaitseinspektori soovitatud ettevaatlikum lähenemine — võimalik, et lisaks andmete valdkonniti lähenemise viisile — tähendada kättesaadavuse põhimõtte rakendamist ainult kaudse juurdepääsuna viiteandmete kaudu. Andmekaitseinspektor märgib seda kui võimalust, mida võiks edasise seadusandliku protsessi raames kaaluda.

VI. MILLISED ANDMED?

53. II lisas on loetletud, millist liiki teavet võib kavandatava raamotsuse kohaselt saada. Kõik kuus loetletud teabeliiki on oma olemuselt enamikel juhtudel isikuandmed, sest nad kõik on seotud identifitseeritud või identifitseeritava isikuga.
54. Ettepaneku artikli 3 punkti g kohaselt on viiteandmed "andmed, mille eesmärk on teabe täpne kindlaks määramine ja mis võimaldavad esitada nõuet tavapärase otsingu

vahenditega veendumaks, kas teave on kättesaadav või mitte". "Kättesaadavuse põhimõtte rakendamise käsitluses" ⁽¹⁾ loetakse viiteandmeteks järgmisi andmeid:

- isikute identifitseerimiseks vajalikud andmed;
- objektide (sõidukid, dokumendid) identifitseerimisnumbrid;
- sõrmejäljed/digitaalsed fotod.

Veel üks liik andmeid, mida võiks pidada viiteandmeteks, oleks DNA profiilid. Sellest viiteandmete loetelust tuleneb, et viiteandmed võivad sisaldada isikuandmeid ning seega on nõutav asjakohane kaitse.

55. Andmekaitseinspektor käsitleb erilise tähelepanuga DNA profiilidega seotud küsimust. Kuritegude uurimisel on DNA analüüsid osutunud äärmiselt väärtuslikeks ning DNA andmete tõhus vahetus võib kuritegevuse vastases võitluses olla väga oluline. Samas on oluline, et DNA andmete mõiste oleks selgelt määratletud ning et nende andmete eripära võetaks nõuetekohaselt arvesse. Andmekaitse seisukohalt on näiteks suur vahe DNA näidiste ja DNA profiilide vahel.
56. DNA näidiseid (mida õiguskaitseasutused sageli koguvad ja säilitavad) tuleb pidada eriti tundlikeks, kuna on tõenäolisem, et nad sisaldavad tervet DNA "pilti". Nende põhjal võib saada teavet isiku geneetiliste omaduste ja tervisliku seisundi kohta, mis võib olla oluline hoopis teistel eesmärkidel nagu meditsiinilise nõuannete andmisel isikutele või noorpaaridele.
57. DNA profiilid sisaldavad aga vastupidiselt osalist teavet, mis on saadud DNA näidisest: neid saab kasutada isiku tuvastamisel, kuid üldiselt ei paljasta nad isiku geneetilisi omadusi. Teaduse edusammud võivad loomulikult suurendada teabe hulka, mida võib DNA profiilide abil saada: teatud ajahetkel "süütuks" peetav DNA profiil võib hilisemal ajahetkel paljastada palju enam teavet kui oodatud ja vajalik, eelkõige isiku geneetilisi omadusi puudutavat teavet. DNA profiilide alusel paljastatavat teavet tuleks seega käsitleda dünaamilisena.
58. Selles osas märgib andmekaitseinspektor, et nii Prümi konventsiooni kui komisjoni ettepanekuga soodustatakse DNA andmete vahetust õiguskaitseasutuste vahel, kuid viis, kuidas seda tehakse, on mõlema puhul erinev.

⁽¹⁾ Eesistujariigi 5. aprilli 2005. aasta dokument nõukogule (dok nr 7641/05)

59. Andmekaitseinspektor tervitab asjaolu, et komisjoni ettepanekus ei nähta ette kohustust DNA andmeid koguda ning et DNA andmete vahetus selles piirdub selgelt DNA profiilidega. II lisas määratletakse DNA profiilid liikmesriikides kohtuanalüüsis kasutatavate DNA markerite esialgse ühise loetelu kaudu. Selle loeteluga, mis põhineb Euroopa standardkomplekti seitsmele DNA markerile vastavalt nõukogu 25. juuni 2001. aasta resolutsiooni DNA analüüsiandmete vahetamise kohta ⁽¹⁾I lisale, tagatakse, et DNA profiilid ei sisalda teavet konkreetsete pärilike omaduste kohta.
60. Andmekaitseinspektor rõhutab, et nimetatud nõukogu resolutsiooniga sätestatakse mõningad väga olulised kaitsemeetmed, mis on spetsiaalselt seotud DNA profiilide dünaamilise olemusega. Resolutsiooni III jaos soovitatakse (piirdudes DNA analüüsi tulemuste vahetusel "kromosoomi osadega [...], mille puhul on teada, et and ei paljasta teavet konkreetsete pärilike omaduste kohta") liikmesriikidel mitte jätkata nende DNA markerite kasutamist, mis teaduse arendes võivad anda teavet konkreetsete pärilike omaduste kohta.
61. Prümi konventsioonis lähenetakse küsimusele teisiti — selles sätestatakse lepinguosaliste kohustus avada DNA analüüsifailid ja hoida need alles kuritegude uurimise eesmärgil. Seega nähakse sellega ette uute DNA andmebaaside loomist ning DNA andmete laiemat kogumist. Lisaks sellele on ebaselge, millist liiki andmeid "DNA analüüsifailid" sisaldavad ning konventsioonis ei võeta arvesse DNA profiilide dünaamilist arengut.
62. Andmekaitseinspektor rõhutab, et mis tahes DNA andmete vahetamist käsitlev õigusakt peaks:
- selgelt piirama ja määratlema, millist liiki DNA andmeid võib vahetada (samuti seoses põhimõtetelise erinevusega DNA näidiste ja DNA profiilide vahel).
 - kehtestama ühised tehnilised standardid, mille eesmärgiks on vältida, et liikmesriikide vahelised erinevused kohtus kasutatavate DNA andmebaaside kasutuses võiksid andmevahetusel põhjustada probleeme ja ebatäpseid tulemusi.
 - nägema ette asjakohased õiguslikult siduvad kaitsemeetmed, mille eesmärgiks on vältida teadusarengute tulemusel DNA profiilidest selliste isikuandmete saamist, mis ei ole mitte ainult tundlikud, vaid ka mittevajalikud seda eesmärki silmas pidades, milleks need koguti.
63. Sellega seoses kinnitab andmekaitseinspektor käesolevaga oma arvamuses isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse kohta tehtud tähelepanekuid (punkt 80) ja lisab need käesolevasse arvamusse. Selles arvamuses rõhutas andmekaitseinspektor seoses DNA andmetega, et sätestada tuleks konkreetsed kaitsemeetmed tagamaks, et: olemasolevat teavet kasutatakse ainult isikute tuvastamiseks kuritegude ennetamise, tuvastamise või uurimise eesmärgil; hoolikalt arvestatakse DNA profiilide täpsuse taset ning et andmesubjekt võiks seda olemasolevate vahendite abil vaidlustada; isikute väärkuse austamine oleks täielikult tagatud ⁽²⁾.
64. Eespool toodud tähelepanekute põhjal võib järeldada, et DNA failide loomist ning nendest pärinevate andmete vahetamist käsitlevad õigusaktid võiks vastu võtta ainult pärast mõjuhindangu teostamist, milles on asjakohaselt hinnatud nii kasutegureid kui ohtusid. Andmekaitseinspektor soovitab, et sellised õigusaktid peaksid sisaldama kohustust viia pärast õigusakti jõustumist läbi korrapäraseid hindamisi.
65. Lõpetuseks on II lisas loetletud ka muud vahetatava teabe liigid. Siia kuulub ka eraõiguslikelt isikutelt pärinev teave, sest telefoninumbrid ja muud sideandmed ning infovoogude andmed pärinevad tavaliselt telefonioperaatoritelt. Seletuskirjas kinnitatakse, et liikmesriigid on kohustatud tagama, et õiguskaitse seisukohalt olulist teavet, mis on ametiasutuste või sel eesmärgil määratud eraõiguslike isikute käsutuses, jagatakse teiste liikmesriikide pädevate asutuste ja Europoliga. Kuivõrd ettepanekut kohaldatakse eraõiguslikelt isikutelt pärinevate isikuandmete suhtes, peaks andmekaitseinspektori arvates kohaldatav õigusraamistik andmete täpsuse tagamise eesmärgil sisaldama lisa-meetmeid andmesubjekti kaitsmiseks.

VII. ANDMEKAITSE PÕHIMÕTTED

66. Isikuandmete kaitset käsitlevad eeskirjad ei ole kavandatud nõukogu raamotsuses konkreetselt sätestatud, samas kui muud õigusaktid, nagu Prümi konventsioon või Rootsi ettepanek, sisaldavad konkreetseid sätteid isikuandmete kaitse kohta. Isikuandmete kaitset käsitlevate konkreetsete eeskirjade puudumine kättesaadavust käsitlevas ettepanekus on vastuvõetav ainult siis, kui andmekaitset kolmanda samba raames käsitleva raamotsuse ettepanekus sisalduvaid üldiseid eeskirju kohaldatakse täies ulatuses ning kui need tagavad piisava kaitse. Lisaks sellele ei tohiks konkreetsetes õigusaktides, nagu Rootsi ettepanek ja Prümi konventsioon, sätestatud isikuandmete kaitset käsitlevad eeskirjad alandada üldise raamistikuga tagatud kaitse taset. Andmekaitseinspektor soovib lisada eriklausli võimalike konfliktide kohta andmekaitset käsitlevate erinevate eeskirjade vahel.

⁽²⁾ Samal teemal vt ka Euroopa Nõukogu "Eduaruanne konventsiooni nr 108 põhimõtete rakendamise kohta biomeetriliste isikuandmete kogumisel ja töötlemisel", 2005. aasta veebruar.

⁽¹⁾ EÜT C 187, 3.7.2001, lk 1.

67. Tuletades meelde oma arvamust isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse kohta, soovib andmekaitseinspektor antud kontekstis uuesti rõhutada igasugusele andmetöötlusele kohaldatavate ühtlustatud ja kõikehõlmavate andmekaitse-eeskirjade olulisust seoses õiguskaitsealase koostööga. Andmekaitseinspektor kordab seejärel ka muid nimetatud arvamuses esitatud tähelepanekuid. Käesolevas lõikes rõhutatakse järgmiseid andmekaitsega seotud küsimusi:

— Isikuandmete seaduslik töötlemine Andmekaitseinspektor toetab põhimõtet, et teave võib olla kättesaadav ainult siis, kui see on kogutud seaduslikult (nagu on mainitud artiklis 2.2 seoses sunnimeetmeid kasutades kogutud teabega). Isikuandmete seaduslik töötlemine tagaks samuti, et kättesaadavaks tehtud ja asutuste vahel vahetatud teavet saaks nõuetekohaselt kasutada ka kohtumenetluses. Kuigi pärast kohtumenetluse algust töödeldud teave ei kuulu kavandatud õigusakti kohaldamisalasse, on siiski tõenäoline, et õiguskaitseasutuste vahel eelnevalt vahetatud teavet kasutatakse kohtumenetluses.

— Isikuandmete kvaliteet on eriti oluline, sest kättesaadavuse põhimõte soodustab teabe kasutamist õiguskaitseasutuste poolt, kes tegutsevad väljaspool seda konteksti, milles andmed koguti. Nimetatud ametiasutustel on isegi vahetu juurdepääs teiste liikmesriikide andmebaasidele. Isikuandmete kvaliteeti saab tagada üksnes siis, kui nende täpsust kontrollitakse järjepidevalt ja nõuetekohaselt, kui tehakse vahet erinevat liiki teabel vastavalt asjaomaste isikute kategooriatele (ohvrid, kahtlustatavad, tunnistajad jne) ning kui vajadusel on märgitud täpsuse aste (vt Andmekaitseinspektori arvamus isikuandmete kaitse kohta, IV osa 6. punkt).

Need tähelepanekud aitavad taas kord mõista, miks andmekaitse-eeskirju ning eelkõige täpsust käsitlevaid eeskirju tuleks kohaldada igat liiki andmetöötlusele, isegi siseriiklikule töötlemisele. Vastasel korral valitseks oht, et isikuandmed, millele on otsene juurdepääs, on ebatäpsed või aegunud ning piiravad seega nii andmesubjekti õigusi kui ka uurimise tõhusust.

— Eesmärgi piiramine Kättesaadavuse põhimõtte kohaselt võivad teiste liikmesriikide vastavad pädevad asutused omada juurdepääsu isikuandmetele. Samas võivad õiguskaitseasutuste pädevused erinevates riikides oluliselt erineda. Seetõttu on oluline tagada, et austatakse eesmärgi piiramise aluspõhimõtet vaatamata andmeid vahetavate pädevate asutuste pädevuste erinevustele. Teatud asutuse poolt kindlal eesmärgil kogutud ja töödeldud teavet ei tohi seejärel kasutada erinevalt

eesmärgil lihtsalt seepärast, et vastuvõtval ametiasutusel on erinev või näiteks suurem pädevus.

Seetõttu tervitab andmekaitseinspektor kavandatud raamotsuse artiklit 7, mida tuleks tõlgendada kui isikuandmete kaitset käsitlevas raamotsuses sätestatud üldiste eeskirjade täpsustust. Lisaks sellele märgib andmekaitseinspektor, et pädevate asutuste samaväärsuse hindamist (mis käesoleva ettepaneku kohaselt viiakse läbi komiteemenetluse kohaselt) tuleks viia läbi ettevaatlikult ning eesmärgi piiramise põhimõtet austades.

— Vahetatud teabe säilitamise tähtaegu tõlgendatakse samuti eesmärgi piiramise põhimõttest lähtuvalt: teatud eesmärgil vaadatud või vahetatud teave tuleb kustutada niipea, kui see ei ole sel eesmärgil enam vajalik. See välistaks andmebaaside tarbetu kattumise, võimaldades samas pädevatel asutustel korduvalt vaadata (ajakohastatud) kättesaadavat teavet juhul, kui see on vajalik muul õiguspärasel eesmärgil.

— Kättesaadavuse põhimõtte kohaselt edastatud teabe registreerimine. Registreerimine peaks toimuma nii nõude esitanud kui nõude saanud liikmesriigis. Alles tuleb hoida ka kirjed registreerimise kohta mitte ainult teabe vahetamisel, vaid ka teabele juurdepääsul (vt Andmekaitseinspektori arvamus isikuandmete kaitse kohta, punkt 133), muu hulgas eesmärgiga tagada, et riiklikud pädevad asutused üksteist usaldaksid ning et nad ei kaotaks täielikult kontrolli kättesaadava teabe üle. Teabe jälgitavuse vajadusega on seotud ka võimalus teavet ajakohastada ja/või korrigeerida.

— Andmesubjektide õigused Süsteemid andmete vahetamiseks ELi õiguskaitseasutuste vahel lisavad olukordi, kus erinevate liikmesriikide pädevad asutused töötlevad isikuandmeid (ajutiselt) samaaegselt. See tähendab ühelt poolt, et kehtestada tuleks andmesubjekti õigusi käsitlevad ELi ühisstandardid ning teiselt poolt, et andmesubjektidel peaks olema võimalus kolmanda samba raames andmekaitse-eeskirjadega lubatud ulatuses kasutada oma õigusi nii suhetes nende ametiasutustega, mis andmeid väljastavad kui ka nende asutustega, mis andmeid vaatavad ja töötlevad.

— Järelevalve Andmekaitseinspektor märgib, et asjaoludest olenevalt võib rohkem kui üks riiklik järelevalveasutus olla pädev teostama järelevalvet käesoleva ettepaneku alusel teostatava isikuandmete töötlemise üle. Sellega seoses eeldab vahetu sidusjuurdepääs õiguskaitsealasele teabele asjakohaste riiklike andmekaitseasutuste poolset tõhustatud järelevalvet ja kooskõlastamist.

VIII. JÄRELDUSED

Kättesaadavuse põhimõttega seotud üldised järeldused

68. Andmekaitseinspektor kasutab võimalust ja esitab käesolevas arvamuses mõningaid üldiseid ja põhjapanevaid seisukohti õiguskaitselase teabe vahetamise kohta ning selle küsimuse reguleerimist käsitlevate lähenemisviiside kohta. Andmekaitseinspektoriga võib täiendavalt konsulteerida pärast asjakohaseid arenguid käesolevat ettepanekut või muid sellega seotud ettepanekuid puudutava seadusandliku protsessi raames.
69. Andmekaitseinspektori arvates tuleks kättesaadavuse põhimõtet rakendada siduva õigusakti raames, kasutades ettevaatlikumat järk-järgulist lähenemisviisi, mis puudutab ühte liiki andmeid ning jälgida tuleks, mil määral kättesaadavuse põhimõte tegelikkuses õiguskaitsel toetada suudab ja millised on konkreetsed ohud isikuandmete kaitse seisukohalt. Selline ettevaatlikum lähenemisviis võiks seisneda kättesaadavuse põhimõtte rakendamises ainult kaudse juurdepääsuna viiteandmete kaudu. Nende kogemuste põhjal võiks süsteemi laiendada teistele andmeliikidele ja/või seda tõhustamise eesmärgil muuta.
70. Kättesaadavuse põhimõtet rakendava mis tahes õigusakti võib vastu võtta ainult juhul, kui eelnevalt on vastu võetud hädavajalikud isikuandmeid käsitlevad kaitsemeetmed isikuandmete kaitset käsitleva raamotsuse ettepanekus esitatud kujul.

Soovitused käesoleva ettepaneku muutmiseks

71. Andmekaitseinspektor soovib täpsustada kättesaadavuse põhimõtte kohaldamisala järgmiselt:
- Lisades kättesaadavaks loetavate andmete selge ja täpse määratluse.
 - Kohaldades esimese variandina kättesaadavuse põhimõtet ainult teabele, mis on pädevate asutuste kontrolli all.
 - Tagades teise variandina laiema kohaldamisala puhul piisavad meetmed isikuandmete kaitseks. Võttes arvesse käesoleva arvamuse punktis 27 tõstatatud küsimused.
72. Andmekaitseinspektor teeb järgmised tähelepanekud teise liikmesriigi pädeva asutuse otsese juurdepääsu kohta andmebaasidele:
- Küsimus tuleb põhjalikult läbi mõelda, sest otsese juurdepääsu korral ei oma päritoluliikmesriigi määratud asutused kontrolli andmetele juurdepääsu ja nende edasise kasutuse üle.

- Ettepanekuga ei tohiks soodustada andmebaaside tingimusteta sidumist ning seega andmebaaside võrgustikku, mille üle on raske järelevalvet teostada.
73. Viiteandmete süsteemi loomist tuleks raamotsuses täpsemalt kirjeldada. Täpsemalt:
- Ettepanekus tuleks sätestada piisavad eeskirjad vähe-
malt viiteandmete loomise, viiteandmete kataloogide haldamise ning viiteandmetele juurdepääsu piisava korraldamise kohta.
 - Viiteandmete määratlus vajab täpsustamist.
 - Ettepanekus tuleks täpsustada riiklike kontaktpunktide osa seoses viiteandmetega.
 - Raamotsuses endas tuleks sätestada viiteandmete loomise põhieeskirjad selle asemel, et jätta see rakendusaktide ülesandeks kooskõlas komiteemenetlusega.
74. Andmekaitseinspektor rõhutab, et seoses DNA andmete vahetamist käsitlevate sätetega tuleks:
- ettepanekus selgelt piirata ja määratleda, millist liiki DNA andmeid võib vahetada (samuti seoses põhimõttelise erinevusega DNA näidiste ja DNA profiilide vahel).
 - ettepanekus kehtestada ühised tehnilised standardid, mille eesmärgiks on vältida, et liikmesriikide vahelised erinevused kohtus kasutatavate DNA andmebaaside kasutuses võiksid andmevahetusel põhjustada probleeme ja ebatäpseid tulemusi.
 - ettepanekuga näha ette asjakohased õiguslikult siduvad kaitsemeetmed, mille eesmärgiks on vältida teadusarengute tulemusel DNA profiilidest selliste isikuandmete saamist, mis ei ole mitte ainult tundlikud, vaid ka mittevajalikud seda eesmärki silmas pidades, milleks need koguti.
 - ettepanek vastu võtta ainult pärast mõjuhindangu teostamist.
75. Andmekaitseinspektor soovib teabevahetusel Europoliga piirduda ainult Europoli enda vajadustega, nagu on mainitud Europoli konventsiooni artiklis 2 ning selle lisas.

Brüssel, 28. veebruar 2006

Peter HUSTINX
Euroopa andmekaitseinspektor